імовірнісні моделі (наприклад, Альтмана, Чессера, Кадикової, Федотової, Сайфуліної) та системи індикаторів (наприклад, система Біверса). Ці методи оцінюють минулі показники і не враховують нефінансову інформацію та зовнішні ризики, такі як політичні ризики.

Комбіновані методи (такі як 6 С-правил, PARTS, CAMPARI, MEMO RISK, PARSEL, системи оцінки індикаторів 4 FC) поєднують декілька методів для врахування окремих параметрів ризику відповідно до цілей кредитної політики. Однак ці методи мають обмеження, оскільки вони зосереджені на кількісних факторах і чутливі до даних, що лежать в основі основних кількісних показників моделі [2].

На наш погляд, неформальним методам, таким як інтелектуальний аналіз (наприклад аналіз загального стану галузі, в якій працює позичальник, території, тощо), слід надавати перевагу перед статистичними методами. Так, в наслідок повномасштабного військового вторгнення в Україну відбувається руйнування логістичних ланцюгів, є невизначеність з обсягами виробництва продукції, має місце ризик пошкодження або втрата виробничих активів позичальника, тому прогноз робити дуже складно.

У кризових умовах банки повинні створити власну комплексну систему оцінки позичальників на основі інтелектуальних аналітичних методів, що забезпечують виявлення, вимірювання, моніторинг і зниження кредитного ризику як на рівні окремих позичальників, так і на рівні портфеля. Обрані банківські методики повинні враховувати індивідуальні особливості та втілювати диференційований підхід до оцінки кожного позичальника, мінімізуючи при цьому кредитний ризик та забезпечуючи належний рівень якості кредитного портфеля.

Джерела

1. Банківське кредитування в Україні: посткризове перезавантаження: монографія / С. М. Аржевітін, Т. С. Шемет, Н. В. Циганова та ін.; за заг. ред. С. М. Аржевітіна. Київ: КНЕУ, 2017. 407 с.
2. Дзюблюк О. В., Прийдун Л. М. Кредитний ризик і ефективність діяльності банку: монографія. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2015. 295 с.
3. Малій О. Г. Використання багатофакторного дискримінантного аналізу в процесі оцінювання кредитоспроможності.Вісник ХНТУСГ: Економічні науки. Харків: ХНТУСГ, 2017. Вип.185. С. 259-268.
4. Національний банк України. URL: http://www.bank.gov.ua.
5. Постанова Правління НБУ «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від11.06.2018 № 64. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18.
6. Ставерська Т. О., Жилякова О. В. Аналіз сутності дефініції «антикризова стратегія» та її роль в процесі антикризового управління підприємством. ScientificJournal «ScienceRise», 2016. №12/1(29). С. 14-17.
7. Cai, R., Zhang, M. (2017). How Does Credit Risk Influence Liquidity Risk? Evidence from Ukrainian Banks. Visnyk of the National Bank of Ukraine, 241, 21-33. URL: https://doi.org/10.26531/vnbu2017.241.021.
8. Lysak H., Morozova H, Gorokh O., Maliy O., Nesterenko I. The system of financial control in the management of a small business enterprise: methods and tools of implementation .Review of Economics and Finance, 2022, 20, 1034-1041.
9. Mandych O., Ryzhikova N., Yevdokimova M., Maliy O., Lutsenko O. A. Modern engineering and innovative technologies. Issue No26-02 (2023) Part 2 Pp 131-135.

Триморуш Наталя Олександрівна
Національний університет «Одеська політехніка»
Семенова Світлана Іванівна
Національний університет «Одеська політехніка»
Кайгер Юлія Валеріївна
Національний університет «Одеська політехніка»

ДОСЛІДЖЕННЯ ІНОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: СУТНІСТЬ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА

У статті проаналізовано сучасні інноваційні підходи в вивченні іноземних мов. Розкривається значення застосування різних інформаційно-комунікативних технологій та інтерактивних методів навчання у підвищенні ефективності викладання та вивчення іноземних мов. Визначено, що інноваційні методи навчання сприяють пізнанню та закріпленню навчального матеріалу щодо іноземної мови. Дістало висновку теза про те, що сучасному студенту мовного вузу необхідно опанувати іншомовну комунікативну компетенцією, яка дозволяє здійснювати професійну діяльність у нових умовах. Оволодіння іноземною мовою у вищій школі нині розглядається як обов'язковий компонент професійної підготовки фахівця будь-якого профілю, а володіння іншомовною комунікативною компетенцією – як один із компонентів професійної компетентності. Ключові слова: метод, навчання, інновація, іноземна мова, студент, процес викладання.

Постановка проблеми. Протягом останніх років багатьох викладачів іноземних мов хвилює пошук нових методик навчання. Методисти у багатьох країнах займаються аналізом вже існуючих методів та технологій та їх адаптацією до сучасних реалій, а також вимог та одночасно шукають кардинально нові підходи. Ведуться суперечки про те, як має виглядати процес навчання іноземної мови у сучасній вищій школі. Одні викладачі виступають за збереження традиційних методів, інші хочуть повністю змінити всю

систему, крім того, третя категорія викладачів пропонує об'єднати нові та старі форми, але не у кого не викликає сумніву, що зміни неминучі. Це пов’язано з відповідними чинниками: вимогами до кінцевої мети вивчення мови, психологією сучасного студента і, звичайно, з технологічними змінами в навколишньому світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з цієї теми свідчить, що зазначена проблема не отримала достатнього висвітлення та різні аспекти процесів удосконалення та оновлення у вивченні іноземної мови, досліджувалися науковцями починаючи з 50-х років ХХ ст., теоретичні та практичні напрацювання питань інноваційності в освіті знайшли відображення у працях О. Арламова, Н. Амірагова, О. Вознюк, Л. Глушок, А. Ніколса, Г. Ямчинської, С. Яценко та інших. У працях вищезгаданих авторів значна увага приділяється теоретичній актуальності впровадження інноваційних методів навчання у вищій школі. У своїх працях такі вчені, як Д. Давиденко, Т. Коваль, В. Коломієць, В. Краснопольський, О. Кужель, О. Левченко, В. Масальський, М. Онищенко, Л. Подопригора, В. Ткачук та інші розкривали та аналізували деякі аспекти проблеми застосування новітніх технологій при вивченні іноземної мови у вищий школі.

Мета цієї статті полягає в дослідженні, аналізу та розкритті поняття «інноваційні методи навчання іноземної мови» у вищій школі та шляхи їх впровадження під час викладання.

Виклад основного матеріалу. До сучасних шкіл, коледжів та вузів пред'являються вимоги про перегляд підходів, які досі використовувалися для навчання іноземних мов та пошук інноваційних методів з урахуванням розвитку науки та техніки. Очікується, що вони будуть використовувати мультимедіа та інтернет технології поряд з новими моделями навчання, з метою відходу від раніше використовуваної моделі, що базується на поясненнях викладача. Крім того, студентам рекомендується вивчати іноземну мову за допомогою комп'ютера, що становитиме 40-50% загального обсягу навчального навантаження. Ці кардинальні зміни перегукуються з ідеєю про чільну роль студента, якому комп'ютерні технології надають доступ до сучасних методів навчання, однак необхідно розуміти, що мультимедійні технології мають певні недоліки, а також, що використання мультимедіа вимагає від викладача додаткових навичок та умінь. В іншому випадку, спостерігатиметься невідповідність між вкладеними зусиллями та низькими результатами.

На думку В. О. Карлової, у викладацькій практиці викладачі іноземних мов часто застосовують перевірені часом стандартні навчальні методи, що не відповідають новим стандартам і методам навчання, які постійно змінюються, розробляються і вдосконалюються. В умовах сучасного розвитку науки в Україні, В. О. Карлова впевнено зауважує, що минули часи, коли вважалося, що відмінне опанування іноземної мови залежить лише від вмінь перекладати її та навпаки адаптованих, неаутентичних текстів. Вимоги набагато розширилися і вимагають вільного володіння іноземною мовою не лише у щоденному спілкуванні [1; с. 100].

І. М. Свириденко наводить думку про те, що вирішення проблеми підвищення якості підготовки студентів немовних факультетів у курсі викладання іноземної мови буде успішним, якщо будуть конкретно визначені роль і місце інноваційних методів у навчальному процесі. Крім того, задається питанням – що являє собою «метод навчання» [6; с. 293]? Трактування цього поняття досить різне, але більшість авторів схильні вважати методи навчання способом організації навчально-пізнавальної діяльності тих, хто навчається. З іншого боку, метод (грецьке «methodos» – буквально «шлях до чогось») – це спосіб досягнення мети; певним чином упорядкована діяльність; засіб пізнання або спосіб відтворення в мисленні предмета, який вивчається [5; с. 235].

На сьогодні, зарубіжній педагогіці не припиняються до цього часу дискусії стосовно найбільш точного трактування поняття «метод навчання». Більшість науковців Німеччини вважають, що слово метод у перекладі з грецької означає дослідження, спосіб, шлях до досягнення мети, при якому необхідно зазначити, що існують ще й інші точки зору щодо трактування цього терміна як наукової категорії. Так науковці К. Кюнцлі (Ch. Künzli), Ф. Берчі (F. Bertschy) розуміють під методом навчання гнучкі інструменти навчального процесу, які залежно від навчально-виховних завдань можуть змінюватися або пристосовуватися до них [8].

Німецький дослідник А. Рот (A. Roth) відносить до поняття методу навчання усі заходи, що застосовує викладач під час навчального процесу [9; с. 24]. У сучасній методиці навчання іноземних мов поняття методу навчання трактується як шлях до поставленої мети.

М. І. Свириденко робить висновок, що «інноваційні методи навчання – це такий спосіб досягнення дидактичної мети, при якому навчально – пізнавальна діяльність упорядкована на основі інтерактивної моделі навчання. Викладач іноземної мови ВНЗ використовує новітні методи навчання, що поєднують комунікативні та пізнавальні цілі. Зазначимо, що інноваційні методи навчання іноземних мов, що базуються на гуманістичному підході, спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу. Саме такі методи створюють передумови для ефективного поліпшення навчального процесу у вищих навчальних закладах» [6; с. 294]. Основними принципами сучасних методів є:

рух від цілого до окремого, орієнтація занять на студента, цілеспрямованість та змістовність занять, їх спрямованість на досягнення соціальної взаємодії за наявності віри у викладача в успіх своїх студентів, інтеграція мови та засвоєння її за допомогою знань з інших галузей наук [2].

На основі практичного досвіду викладання німецької мови, зокрема при підготовці майбутніх істориків у вищій школі, як підкреслює М. І. Свириденко, необхідно застосовувати у навчальному процесі поряд з традиційними інноваційні форми та методи навчання, адже вони стимулюють творчу активність студентів, вчать їх мислити, допомагають подолати невпевненість, сприяють самоствердженню, роблять навчальний процес захоплюючим і цікавим. Сучасна комунікативна методика пропонує широке впровадження в навчальний процес активних нестандартних методів і форм роботи для кращого свідомого засвоєння матеріалу. Як показує практика дуже ефективні такі форми роботи: як індивідуальна, парна, групова та робота в команді. Найбільш відомі форми парної і групової роботи: внутрішні (зовнішні) кола; мозковий штурм; читання зигзагом; обмін думками; парні інтерв'ю та інші [6; с. 295].

На думку А. І. Сікалюк, цілеспрямоване використання інноваційних методів формування у студентів соціально-етичних цінностей на заняттях з іноземної мови дійсно забезпечує посилення соціально-етичних норм поведінки особистості й активний їх прояв в різному соціумі та в різних ситуаціях, що відображається в їхній етичній порядності, відповідальності, майбутній професійній діяльності. Водночас прояв означених соціально-етичних цінностей доводить, що відповідальність за себе, свої дії та соціальну відповідальність за інших виступають змістовою характеристикою соціально-етичної зрілості студентів. Відомо, що аксіома виховання – «вивчення теорії має служити практиці», – завжди висувалась спеціалістами на противагу односторонньому розумінню зв'язку теорії та практики, ототожненням її з простою ілюстрацією [8; с. 263-264].

Досить цікаву думку наводить у своєму дослідженні О. В. Осіпчук відносно того, що сучасність вимагає більше, ніж вміння перекладати. Співпраця з іншими вищими навчальними закладами (ВНЗ), обмін студентами, навчання за кордоном, модернізація всієї системи освіти вимагає активних нестандартних методів і форм роботи для кращого свідомого засвоєння матеріалу, для досягнення комунікативної компетенції, розвитку і самовдосконалення особистості, розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, розв'язання конкретних комунікативних завдань в реальних життєвих ситуаціях.

Аудіо-лінгвальний метод. Цей метод був заснований в США під час Другої світової війни. Він ставив перед собою ціль – розвиток мовних навичок в строго визначеному порядку: аудіювання-говоріння-читанняписьмо. Цей метод передбачає багаторазові, механічні повторювання матеріалу. Студенти в жоден спосіб не заохочуються до креативного використання мови. Їхнім завданням є вивчити стандартні структури і вміти їх використати відповідно до ситуації. Результат володіння мови контролюється за допомогою спеціально створених тестових завдань. Цей метод має переваги. Ними вважаються розробка ситуаційних технік презентації нового граматичного матеріалу і конкретного набору завдань.

Когнітивний метод. Основа методики – усвідомлене оволодіння граматичними конструкціями та поповнення словникового запасу. Найефективнішим вважається дедуктивний підхід, який дає студенту можливість дослідити суть проблеми. Заслугою цього методу стало введення в дидактичний процес ситуаційних вправ, з'явилися завдання, що вимагають творчого застосування мовних знань, відкриті завдання, що вимагають аналізу та дедукції.

Таким чином, синтез когнітивних методів навчання та вимог щодо викладання іноземної мови у ВНЗ дозволяє знайти шляхи до вирішення традиційних завдань навчального процесу і, паралельно, до розвитку інтелектуального і творчого потенціалу студентів.

Оскільки мова – це універсальна база мислення, знання іноземної мови слід розглядати з погляду вдосконалення інтелектуальних здібностей (пам'яті, уяви, логічного, креативного, критичного мислення). Творча здібність – це вміння відкривати щось нове, знаходити рішення в нестандартних ситуаціях, усвідомлювати і аналізувати свій досвід. Завдяки творчій діяльності розвивається здатність самостійно реалізувати свої можливості, самореалізація веде до особистісного зростання загалом і мовної компетенції зокрема. Механічне вивчення схем не дає можливості вільного володіння мови. Заучування слів, висловів, речень чи текстів – один із способів освоєння нових знань, умінь і навичок. Цей метод досить простий і, можливо, іноді потрібний, але, на нашу думку, не найефективніший і зводиться лише до багаторазового повторення однакових дій [4; с. 136].

Особливої уваги заслуговує думка А. М. Мехеда, згідно якої, одним з інноваційних і малодосліджених методів навчання студентів іноземної мови є кейс-технологія, яка передбачає вирішення певної проблеми чи запропонованої викладачем життєвої ситуації (case). Суть вищезгаданого методу полягає у привнесені в навчальну практику життєвої, практичної ситуації яку студенти повинні обговорити, щоб надати обґрунтоване рішення. Батьківщиною даного методу є США, в подальшому з'явилися два основних напрямки використання

кейс-технології – американська і європейська. Перший напрямок передбачає пошук одного і єдино правильного варіанту вирішення ситуації, а другий – дозволяє багатоваріантність вирішення ситуації.

Кейс повинен відображати максимально реальну життєву ситуацію, містити конкретні факти. Кожен кейс має містити наступні аспекти: просторовий, діяльнісний, проблемний, рольовий та конфліктний. Студенти, працюючи з кейсом, повинні проаналізувати запропоновану їм практичну ситуацію, визначити проблему та, використовуючи лексику й навики говоріння, запропонувати алгоритм вирішення проблеми. За складністю кейси поділяють на наступні види: ілюстративні навчальні ситуації, покликані навчити студентів випрацьовувати процес прийняття правильного рішення, використовуючи певний життєвий приклад; навчальні ситуації; кейс, що містить ґрунтовний опис проблеми, часові рамки її виникнення та формулювання проблеми; навчальні ситуації без опису проблеми, але з описанням більш складної ситуації, поданням суспільної думки, статистичних даних, даних опитування, думок експертів тощо. Працюючи з таким кейсом студенти повинні самостійно виявити проблему та визначити основні шляхи її вирішення; прості прикладні вправи у яких окреслюється певна ситуація, студентам пропонується знайти шляхи вирішення [3; с. 160].

Використання інноваційних методів навчання в поєднанні з традиційними, як зауважує О. В. Осіпчук, активізує процес навчання, підвищує інтерес і мотивацію студентів, сприяє їх самостійності у прийнятті рішень. Використання інноваційних методів навчання відіграє велику роль в процесі оптимізації навчального процесу в навчальному закладі вищої ланки. Викладачеві важливо постійно вдосконалювати власні знання про методи навчання іноземних мов і впроваджувати їх у власну викладацьку практику [4; с. 138].

Висновки. Методи навчання – це впорядковані способи діяльності вчителя та учнів, спрямовані на ефективний розвиток зобов'язань навчально-виховних завдань. Реалізація методу навчання здійснюється через використання низки прийомів навчання, різних підходів та робочих технік.

Включення активних методів навчання до освітнього процесу дозволяє створити таке середовище на занятті, яке дасть можливість кожному студенту знайти своє місце, проявити ініціативу та самостійність, вільно реалізувати свої здібності, показати свою творчість та свою активність. При системному використанні активних методів змінюється роль студента, він стає самостійним, креативним та активним учасником у процесі навчання. Але змінюється роль викладача, він стає консультантом та наставником. Це дозволить радикально змінити роль викладача, зробити його і носієм знань, і керівником, водночас та ініціатором самостійної творчої роботи студента, сприяючи самостійному виробленню у студента критеріїв та способів орієнтації, пошуку раціонального інформативного потоку. Швидкий розвиток технологічних інновацій у сфері освіти перетворює проблему вибору технологій для здійснення навчального процесу в одну із ключових проблем інноваційного менеджменту у сфері освіти. Основний акцент модернізації освіти спрямований на необхідність створення умов найповнішої самореалізації особистості. Одним із механізмів, що спонукає педагога до професійно-творчого саморозвитку, є інноваційна підготовленість та діяльність.

Ігрова форма занять створюється за допомогою ігрових прийомів і ситуацій, які є засобом спонукання, стимулювання учнів до навчальної діяльності. Інтенсивні методи осмислюються як оптимальна реалізація деяких прогресивних тенденцій у спільній педагогіці та психології, зокрема, у контексті проблем, що виховує роль процесів навчання. По суті, такі вимоги до будь-якій методичній системі, проте в даний час, саме, в інтенсивному навчанні така органічна єдність здійснюється найбільш послідовно.

Комунікативне навчання іноземних мов є викладання, організоване з урахуванням завдань комунікативного характеру. Студенти мають бути підготовлені на підставі якісного сучасного автентичного навчального матеріалу до свідомого використання іноземної мови у подальшому житті та в процесі роботи. Адже гарне знання іноземних мов зараз і продовжуватиме залишатися надалі однією з провідних вимог роботодавців.

Джерела

1. Карлова В. О. Інноваційні методи навчання англійської мови як другої іноземної у вищій школі. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16.: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики.* 2015. Вип.24. С. 99-103.
2. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти. *Іноземні мови в навчальних закладах.* Педагогічна преса, 2003.
3. Мехеда А. М. Інноваційні методи навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей в рамках реформаційних процесів у вищій освіті України. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки*. 2021. Вип.194. С. 158-162.
4. Осіпчук О. В. Традиційні та інноваційні методи навчання іноземної мови у сучасній вищій школі. *Психологічно-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ.* 2018. Вип.2. С. 133-139.
5. Пометун О. І.Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.метод. пос. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. К.: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
6. Свириденко М. І. Інноваційні методи навчання іноземної мови на немовних факультетах. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна.* 2016. Вип.60. С. 293-295.
7. Сікалюк А. І. Інноваційні методи навчання як засіб формування соціально-етичних цінностей у студентів на заняттях з іноземної мови. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* 2017. Вип.1. С. 262-264.
8. Künzli Ch. Didaktisches Konzept Bildung für eine nachhaltige Entwicklung / Christine Künzli, Franziska Bertschy. Bern: Institut für Erziehungwissenschaft. 3. überarbeitete Fassung, 2008. 71 S.
9. Roth A. Die Elemente der Unterrichtsmethode / A. Roth, H.-G. Roth. München: List, 1978. 155 S.